

REKENKAMER TILBURG

Jaarverslag 2009

Vooraf

Met de invoering van het dualisme in 2002 moet elke gemeente op grond van de Gemeentewet invulling geven aan de rekenkamerfunctie. Tilburg had al een lange traditie op het terrein van rekenkameronderzoeken, die in het verleden - naast de onderzoeken van de jaarrekening - werden uitgevoerd door de Rekeningcommissie. In 2002 is die naam gewijzigd in Rekenkamercommissie. Naast de raadsleden waren daarin twee externe leden benoemd, waaronder de voorzitter. Op 27 oktober 2008 heeft de gemeenteraad van Tilburg besloten om met ingang van 1 februari 2009 een onafhankelijke Rekenkamer in te stellen. De Rekenkamer bestaat uit een voorzitter en drie leden, welke geen binding hebben met het gemeentebestuur.

Benoeming leden

Op 2 februari 2009 heeft de Raad - voor een termijn van zes jaar - de vier leden van de Rekenkamer benoemd:

- Walter Gouw (voorzitter)
- Jos Wielders
- Mirjam Hertogh
- Harrie Verbon.

Missie en werkwijze (tevens reglement)

De Rekenkamer is begonnen met kennis te nemen van de activiteiten van haar voorganger, de Rekenkamercommissie, en de overwegingen die hebben geleid tot het besluit tot instelling van de Rekenkamer door de gemeenteraad. Daarbij heeft zij zich tevens verdiept in haar plaats en rol binnen het gemeentebestuur van Tilburg en met name over hoe zij vanuit haar onafhankelijke positie de raad het beste zou kunnen ondersteunen bij zijn controlerende functie. Dit heeft geresulteerd in de nota *Missie en werkwijze* d.d. 2 maart 2009, welke zij ter kennisname aan de leden van de raad heeft aangeboden.

In deze nota heeft de Rekenkamer haar missie als volgt verwoord:

Vanuit haar onafhankelijke positie en een gebalanceerde keuze voor onderzoeksthema's ondersteunt de Rekenkamer de controlerende functie van de gemeenteraad. Zij doet dit door gericht onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het handelen van de gemeente. Daarmee beoogt de Rekenkamer bij te dragen aan de publieke verantwoording en grotere transparantie van het bestuur.

De doelen van de Rekenkamer zijn:

- toetsing van nader te bepalen aspecten van doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het handelen van de gemeente;
- versterking van de controlerende functie van de gemeenteraad;
- het leveren van een bijdrage aan een doelmatige en rechtmatige uitvoering van het beleid door middel van gerichte adviezen.

De selectie en keuze van onderwerpen voor rekenkameronderzoek geschiedt aan de hand van navolgende overwegingen en criteria:

- substantieel belang: financieel en maatschappelijk;
- risicoprofiel;
- beleidsrelevantie (bruikbaarheid/ toegevoegde waarde);
- spreiding/ evenwicht beleidssectoren;
- effectiviteit en efficiency;
- lengte beleidsperiode;
- leren voor de toekomst.

De nota *Missie en werkwijze* bevat voorts uitgangspunten en spelregels voor het opstarten en uitvoeren van onderzoeken, alsmede afspraken over 'hoor en wederhoor' en de bestuurlijke

behandeling van onderzoeksrapporten. De Rekenkamer biedt haar rapporten rechtstreeks aan de raad aan, zo mogelijk vergezeld van een raadsvoorstel en ontwerpbesluit.

Onderzoeksprogramma 2009 - 2010

Na het opstellen van de nota *Missie en werkwijze* heeft de Rekenkamer afspraken gemaakt met de fractievoorzitters uit de raad, de Auditcommissie, externe accountant, wethouder financiën, gemeentesecretaris, concerncontroller en enkele andere ambtenaren. Naast kennismaking hadden deze gesprekken ten doel een goed zicht te krijgen op de verwachtingen die men van de Rekenkamer heeft en om eventuele suggesties voor mogelijke onderzoeken te vernemen. De uitkomsten van deze gespreksronde heeft de Rekenkamer meegenomen bij het opstellen van haar eerste onderzoeksprogramma, dat in verband met het opstarten van de werkzaamheden in de eerste maanden van 2009 betrekking heeft op zowel 2009 als 2010. Dit programma heeft de Rekenkamer in conceptvorm voor een reactie voorgelegd aan de Auditcommissie en de fracties en eind juni 2009 definitief vastgesteld.

Een belangrijk thema is het doen van onderzoeken die ten doel hebben de sturende en controlerende rol van de raad te versterken. Voor 2009 betreft het de sturing van grote projecten en de beheersing van de apparaatskosten. Voor volgend jaar staan de publieke verantwoording en de programmabegroting als sturingsinstrument van de gemeenteraad op het programma.

Daarnaast is voor 2009 een kortlopend onderzoek naar het subsidiebeleid gepland, waarbij aan de hand van een drietal cases - Twern/Jongerenwerk, Kinderstad en Bibliotheek Midden-Brabant - wordt onderzocht in hoeverre inzichtelijk is gemaakt welke prestaties, resultaten en effecten met de verstrekte subsidies zijn gerealiseerd. Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de uitkomsten van het onderzoek 'Met kleine stapjes vooruit' van de voormalige rekenkamercommissie en van het onlangs door het college uitgebracht onderzoeksrapport 'Stappen voorwaarts...' over de wijze waarop door de gemeente Tilburg (budget)subsidies worden verstrekt.

Verder heeft de rekenkamer voor volgend jaar nog een onderzoek naar het gemeentelijk beleid voor de zogenaamde 'impulswijken' gepland. Met name zal worden onderzocht hoe in Tilburg de afgelopen jaren aan dit beleid vorm is gegeven en in hoeverre hierbij gebruik is gemaakt van het fenomeen van 'beleidsleren'.

Al met al een ambitieus programma!

Door het college is verzocht om een planning van de onderzoeken en spreiding over het jaar en tevens om overleg vóór het opstarten van een onderzoek met de concerncontroller over de benodigde gegevens, het aanwijzen van een contactpersoon, et cetera. De Rekenkamer zal uiteraard streven naar goed overleg en praktische afstemming, zodat de werkzaamheden tijdig kunnen worden ingepland en doelmatig kunnen worden uitgevoerd.

Uitvoering onderzoeken en stand van zaken ultimo 2009

In deze paragraaf wordt in het kort per onderzoek de uitvoering en de stand van zaken toegelicht. Hieraan voorafgaand wordt opgemerkt dat, naar aanleiding van een door de raad op 12 november jl. aangenomen motie, de Rekenkamer besloten heeft een nader onderzoek in te stellen naar de gang van zaken rond de parkeergarage Pieter Vreedeplein. Dit naar aanleiding van recente ontwikkelingen rond de exploitatieresultaten van deze garage. Bij de bespreking van het verzoek van de raad was mede een overweging dat het thema *Sturing grote projecten* deelt uitmaakt van het Onderzoeksprogramma. Bij brief van 15 december 2009 heeft de Rekenkamer het onderzoeksplan aan de raad aangeboden.

Subsidieonderzoek

Het kortlopend onderzoek naar het subsidiebeleid is afgerond. Het college heeft inmiddels schriftelijk gereageerd op de ontwerp-rekenkamerbrief. Begin 2010 is de rekenkamerbrief met de reactie van het college en vergezeld van een ontwerp-raadsvoorstel en -besluit aan de raad aangeboden.

Sturing grote projecten (en parkeergarage Pieter Vreedeplein)

Ter voorbereiding van dit onderzoek is kennis genomen van de bevindingen van de raadsenquête kostenoverschrijding Midi-theater, van rekenkameronderzoeken in andere gemeenten - waaronder Apeldoorn en Utrecht - naar de sturing en beheersing van grote projecten en van elders - zoals Den Haag en Rotterdam - in gebruik zijnde checklists. Daarnaast vindt monitoring plaats van de bestuurlijke besluitvorming en de aan de raad verstrekte informatie over het Spoorzoneproject, waarbij contacten

worden onderhouden met de projectdirecteur Spoorzone.

Vanaf december is prioriteit gegeven aan het opstellen van een onderzoeksplan parkeergarage Pieter Vreedeplein en de oriënterende dossierstudie, dit in afwachting van de uitkomsten van het door het college aan de ambtelijke organisatie opgedragen onderzoek naar de gang van zaken en de daarbij over te leggen stukken (naar verwachting tegen eind januari).

Sturing en beheersing apparaatskosten

Na bestudering van een aantal stukken en overleg met de voorzitter van de Zuidelijke Rekenkamer (provincie Noord-Brabant) is dit onderzoek opgestart. Er is een onderzoeksplan opgesteld en besproken met de concerncontroller en toegelicht in de Auditcommissie. Dit plan is per brief van 15 december 2009 aan de raad aangeboden. Onderzoeksdoelen zijn het binnen het duale stelsel transparant maken van de rollen van raad en college en het aangeven van mogelijkheden om kaders te stellen voor de apparaatskosten en het invullen van de controlerende rol van de gemeenteraad. Inmiddels heeft de Rekenkamer de benodigde stukken opgevraagd en deels reeds ontvangen. De verdere uitvoering zal echter enige maanden opschuiven in verband met het onderzoek parkeergarage Pieter Vreedeplein.

Gemeentelijk beleid impuls wijken

Dit onderzoek verkeert in de oriëntatiefase, onder meer inhoudende het bijwonen van vergaderingen, informatiebijeenkomsten en seminars over impuls wijken, het kennisnemen van het rijksbeleid terzake en een aantal oriënterende gesprekken met betrokken ambtenaren van de dienst Gebiedsontwikkeling en de directeur van de dienst Beleidsontwikkeling als voorzitter van de stuurgroep Wijkimpuls. Ook dit onderzoek zal enkele maanden later gereedkomen door het onderzoek parkeergarage Pieter Vreedeplein.

Publieke verantwoording

Dit onderzoek moet nog worden opgestart.

Sturing middels programmabegroting

De Rekenkamer heeft kennis genomen van de jaarstukken 2008, tussentijdse berichten over 2009 en de programmabegroting 2010, alsook van enkele notities over programmamanagement. Op korte termijn staat een interne discussiebijeenkomst en overleg met de gemeentesecretaris op de agenda. Deze oriënterende fase zal overgaan in het opstellen van het onderzoeksprogramma (voorjaar 2010).

Budget

Het budget voor de Rekenkamer voor 2009 bedroeg € 121.000, bestaande uit:

- vergoedingen leden en ambtelijke ondersteuning € 96.000 (realisatie: € 93.000);
- externe onderzoekskosten € 25.000.

In verband met de overloop van werkzaamheden van 2009 naar 2010 is verzocht om het niet bestede externe onderzoeksbudget van 2009 ad € 25.000 over te hevelen naar 2010. De raad heeft met dit verzoek ingestemd.

Overige

Overige activiteiten in 2009 waren:

- Periodiek overleg met de Auditcommissie, externe accountant Deloitte en de raadsgriffier.
- Overleg over ondersteunende en huishoudelijke aangelegenheden, waaronder huisvesting en automatisering (gebruik van een 'webtool' voor projectmatig- en groepswerken).
- Werving nieuwe secretaris/onderzoeker.

Ten slotte

De Rekenkamer zal zich na afronding van het onderzoek parkeergarage Pieter Vreedeplein beraden over de verdere aanpak voor 2010 van het Onderzoeksprogramma 2009 - 2010.

Tilburg, 19 januari 2010